

Gulvtæppet i Asjgabads blå moske føles som en blød skovbund af mos under de bare fødder. Roen er så massiv, at man helt taber mælet. Selv om der er en håndfuld mænd, der beder inden det store rykind, virker det som om, tæppet absorberer alle lyde. Der er plads til alle. Så længe man tager fodtøjet af og viser den fornødne respekt for de bedende og det hellige rum.

BLOMSTRER IGEN

Solen går ned over Registan Square

Mir-i Arab-madrassaen fra ca. 1530 ved Poi Kalon-komplekset i Bukhara. Bemærk personerne nederst til venstre.

I Turkmenistans hovedstad Asjgabad har Tyrkiet doneret en tro kopi af Den Blå Moské i Istanbul. Dog kun med fire tårne i stedet for seks.

Turkestan er ikke et land, men den samlede betegnelse for disse fem lande. I alt bor her omkring 60 millioner mennesker.
KORT: MIKKEL DAMSGÅRD PETERSEN

Han anså islam for at være gammeldags og reaktionær, så derfor blev moskeer lukket på stribe og lavet om til værksteder i slutningen af 1920'erne og årtiet frem.

I samme ombæring blev det forbudt at tilbede islam og afholde religiøse ceremonier. Kvinder måtte ikke længere gå klædt i traditionelle dragter, og børn måtte ikke læse koranen.

I 1917 var der 20.000 moskeer i Turkestan, som udgøres af Turkmenistan, Usbekistan, Kasakhstan, Kirgisistan og Tajikistan. 12 år senere var der mindre end 4000.

I 1935 var der blot 60 moskeer i hele Usbekistan, fire i Turkmenistan og 20 i

Kasakhstan. Selv om der hele tiden skød "hemmelige" moskeer og madrassaer - koranskoler - op, så var det tydeligt, at kommunisterne forsøgte at kvæle islam.

Selv om det på papiret næsten lykkedes, så vidner den enorme opblomstring efter Sovjetunionens fald om, at det langt fra var tilfældet. Lige så hurtigt eller måske hurtigere end moskeer blev jævnet med jorden eller lukket, skød de op igen som svampe. Turkmenistan havde 30 moskeer i 1990 mod fem året før. Kirgisistan 50 mod 15.

Et år senere var der 1000 registrerede moskeer i hver republik, og en ny åbnede hver

evig eneste dag. I dag mener man, at der er 35.000 moskeer i hele regionen.

Pengene er strømmet til fra Saudi-Arabien, Pakistan, Tyrkiet og Iran. Alle lande, der gerne ville vinde indpas med præcis deres fortolkning af islam i dette "jomfruelige" område. Mange af pengene er heldigvis gået til at restaurere moskeer, madrassaer og minareter, hvoraf flere er på UNESCO's verdensarvsliste.

Selv om murstene mange steder er nylagte og farverne lidt for friske, så er de med til at fortælle en historie, som hverken de lokale eller resten af verden burde være foruden.

KILDER:

Ahmed Rashid, "Jihad", Yale Nota Bene, 2000.
Alexandre Benningsen og S. Enders Wimbush, "Muslim Nationalism in the Soviet Union: A Revolutionary Strategy for the Colonial World, Chicago Press, 1979.
Yaacov Roi, "Islam in the Soviet Union from the Second World War to Gorbachev, Hurst, 2000.

TEKST OG FOTO: SIMON STAUN
sim@fyens.dk

Shah-i-Zinda-nekropolen i Samarkand er nærmest genopbygget fra bunden. Det afholder ikke hverken turister eller lokale i at værdsætte stedet, der har den stening af storhed over sig, som mausoleer af en vis betydning bør have. Gravstederne er helt tilbage fra 9. til 14. århundrede.